

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΟΣΜΟΥ»

ΤΑΞΗ: Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Να κατανοήσουν την ουσιαστικότερη έννοια των «Σταυροφοριών» ως προς τα βαθύτερα κίνητρα, τις επιδιώξεις και τους στόχους για τους οποίους έγιναν, συλλαμβάνοντας το μέγεθος του ιστορικού γεγονότος.
- Να εντοπίσουν τα αίτια, τις αφορμές, αλλά και τη μεταξύ τους σχέση για να μπορούν να αναλύσουν κριτικά το ιστορικό γεγονός.
- Να γνωρίσουν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους το 1204, συνειδητοποιώντας και εκτιμώντας τις συνέπειες και τα αποτελέσματα που είχε στην ιστορική συνέχεια.
- Να αποκτήσουν την ικανότητα παραλληλισμού του ιστορικού γεγονότος του Μεσαίωνα με σύγχρονα γεγονότα που δύναται να ονομαστούν «Σταυροφορίες»

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ:

- ✚ ΠΟΙΑ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ Η ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΙΚΟΝΙΖΟΜΕΝΟΥ;
- ✚ ΓΙΑΤΙ ΝΟΜΙΖΕΤΕ ΟΤΙ ΠΟΛΕΜΗΣΕ;

ΟΜΑΔΑ Α' ΠΗΓΗ

«Γιατί έγιναν οι Σταυροφορίες; Ένας Γερμανός ιστορικός το 1841 υποστηρίζει ότι οι αιτίες ήταν, κατά πρώτον, οι φιλοδοξίες του πάπα Ουρβανού Β', καθώς μέσα από την απελευθέρωση των Αγίων Τόπων, αναμειγνύεται ο πόθος τους για ν' αυξήσουν τη δύναμη και την εξουσία τους. Το δεύτερο κίνητρο είναι τα υλικά ελατήρια που επηρέασαν τις κατώτερες τάξεις, οι οποίες πήραν μέρος στις εκστρατείες για να ικανοποιήσουν προσωπικές φιλοδοξίες. Οι πιο φτωχοί μέσω της πίστης βρήκαν διέξοδο για να απαλλαγούν από τη φτώχη και σκληρή ζωή του φέουδου. Όσοι θανατώνονταν κατά τις σταυροφορικές εκστρατείες είχαν το προνόμιο ειδικού συχωροχαρτιού για τις αμαρτίες που είχαν διαπράξει και θεωρούνταν στη συνείδηση του λαού μάρτυρες. Οι κληρικοί της εποχής προωθούσαν απόψεις όπως ότι οι δίκαιοι δεν έπρεπε να φοβούνται ότι θα τους καταλογιζόταν ως αμαρτία το να σκοτώσουν τον εχθρό του Ιησού Χριστού, ότι ο στρατιώτης του Χριστού μπορεί εκ του ασφαλούς να σκοτώσει και ακόμη περισσότερο να σκοτωθεί και ότι όταν ο στρατιώτης πεθάνει, ωφελεί τον εαυτό του ενώ όταν σφαγιάζει, ωφελεί τον Χριστό».

ΟΜΑΔΑ Β' ΠΗΓΗ

«Ο Αλέξιος, ο βυζαντινός αυτοκράτορας, προσπάθησε να μετατρέψει αυτή τη μαζική κίνηση των Σταυροφόρων προς την Κωνσταντινούπολη προς όφελος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Σκοπός του ήταν να πάρει πίσω τα εδάφη της Ανατολής, καθώς θα έκανε τις ανάλογες συμφωνίες με τους Σταυροφόρους.[...]Ο Αλέξιος, διαβάζοντας το γράμμα του Βοημούνδου, κατάλαβε ότι ήταν αμετάλειπτος και αποφάσισε να ανακόψει την πορεία του σχεδιάζοντας την επίθεση του Βυζαντινού στρατού. Είναι, άλλωστε, στη φύση των βαρβάρων ανθρώπων: να ζητούν συνεχώς δώρα, αλλά να μην κάνουν αυτά για τα οποία τα δώρα τους προσφέρθηκαν(Sheperd,1988).

ΟΜΑΔΑ Γ' ΠΗΓΗ

Καθώς κυλούσε ο 12ος αιώνας, εχθρικές και διόλου κολακευτικές περιγραφές, άρχισαν να περιγράφουν όλους τους Βυζαντινούς, χαρακτηρίζοντάς τους ως αδύναμους και θηλυπρεπείς και ταυτοχρόνως διπρόσωπους και αναξιόπιστους. Τούς ανέφεραν πάντα ως "Έλληνες" και ποτέ ως "Ρωμαίους", οι οποίοι ανέβαζαν κάποιον στην εξουσία τη μία μέρα, για να τον στείλουν την επόμενη, στην εξορία. Οι Βυζαντινοί είχαν χάσει τις αρετές των προγόνων τους, των Αρχαίων Ελλήνων και είχαν κληρονομήσει μόνο τα ελαττώματά τους. Ο χρονικογράφος Ούντουκιντ του Κορβέ δεν έκρυβε την απέχθειά του για το ότι οι Έλληνες νικούσαν διά του δόλου όσους δεν μπορούσαν να νικήσουν διά της δυνάμεως, ενώ καταφερόταν με μανία κατά των μαλθακών, θηλυπρεπών πλασμάτων μα τα μακριά μανίκια και τις κουκούλες...»(Χωνιάτης, <http://hdl.handle.net/10442/hedi/20148>, Χρονική Διήγησις, σσ. 575-576).

Για κάθε μία πηγή να δοθεί τίτλος που θα αποδίδει κατά την άποψή σας το περιεχόμενό της

Να προσδιορίσετε τις περιοχές που περιλαμβάνονται στους Αγίους τόπους. Γιατί κατά τη γνώμη σας ήταν σημαντικές για τους ευρωπαίους;

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Δ' ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ

- Εκδηλώνεται σε άσχημες συνθήκες για το Βυζάντιο. Απειλή Νορμανδών, τεταμένες σχέσεις με τους Βενετούς, επεκτατικά σχέδια Ερρίκου Στ', πολιτικο-στρατιωτικές και οικονομικές αδυναμίες αυτοκρατορίας.
- Πάπας και Βενετοί: σχεδιάζουν Σταυροφορία με προορισμό τη Συρία και την Αίγυπτο. Βενετία: αναλαμβάνει τη μεταφορά των σταυροφόρων έναντι αδρής αμοιβής.
- Αρχηγός: Βονιφάτιος Μομφερατικός.
- Οι σταυροφόροι δέχονται την πρόταση να αποκατασταθεί ο Ισαάκιος Άγγελος στο θρόνο.

Η ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ

- Οι σταυροφόροι καταλαμβάνουν την Κων/πολη και αποκαθιστούν τον Ισαάκιο στο θρόνο στις 17 Ιουλίου 1203.
- Παραμένουν στην Πόλη και φέρονται αλαζονικά.
- Ο Αλέξιος Δ' ανατρέπεται από τον Αλέξιο Μούρτζουφλο που γίνεται αυτοκράτορας με το όνομα Αλέξιος Ε'.
- Ο Αλέξιος στρέφεται εναντίον των Δυτικών.
- Οι Σταυροφόροι αποφασίζουν τη διάλυση της Αυτοκρατορίας με συνθήκη (Διανομή Ρωμανίας) 13 Απριλίου 1204.
- Καταλαμβάνουν και λεηλατούν για δεύτερη φορά την Κων/πολη. Αρχίζει η φραγκοκρατία στην Ελλάδα.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ: προπαγανδίζω, προπαγανδίζομαι, διαχειμάζω, έκρυθμη κατάσταση

ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Σε κλίμα θρησκευτικού πατριωτισμού και ιπποτικής διάθεσης ο Ιννοκέντιος 3^{ος} πέτυχε τη συγκέντρωση χριστιανικών σταυροφορικών στρατευμάτων στη Βενετία υπό τον μαρκήσιο Βονιφάτιο Μομφερατικό που έθεσε ως κύριο στόχο του την οργάνωση μιας τέταρτης σταυροφορίας. Ενώ τα σταυροφορικά στρατεύματα θα προσέγγιζαν την ανατολή μέσω της Αιγύπτου το 1203 κινήθηκαν προς την Κωνσταντινούπολη μετά από πρόταση του έκπτωτου βασιλιά Ισαάκιου Β' Άγγελου να τον βοηθήσουν να ανακαταλάβει το θρόνο.

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ

1. Να περιγράψετε το κλίμα στο οποίο εκδηλώθηκε η τέταρτη σταυροφορία.

Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ - ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΧΘΡΟΥΣ ΤΟΥ

Ισαάκιος Άγγελος: εκθρονίστηκε, τυφλώθηκε και φυλακίστηκε από τον αδελφό του Αλέξιο Άγγελο. Οι Νορμανδοί κατέλαβαν προσωρινά τη Θεσσαλονίκη αλλά αναχατίστηκαν από τους βυζαντινούς σύντομα. Ο Ερρίκος ΣΤ' λαμβάνει προίκα από τη γυναίκα του το νορμανδικό βασίλειο των Δύο Σικελιών και σχεδιάζει να υλοποιήσει τα προηγούμενα σχέδια των Νορμανδών που απέτυχαν.

2. Να αναφέρετε το ρόλο της Δημοκρατίας της Βενετίας στη διοργάνωση της τέταρτης σταυροφορίας.
3. Να αναφέρετε το αίτιο της εκτροπής της πορείας της τέταρτης σταυροφορίας από τον αρχικό της προορισμό.
4. Να παρουσιάσετε τις ενέργειες και τη συμπεριφορά των Λατίνων κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στη Βασιλεύουσα.
5. Να αναφερθείτε στα γεγονότα που οδήγησαν στην άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους.

«...οι επίσκοποι και οι παπάδες του στρατεύματος μίλησαν μεταξύ τους και αποφάσισαν ότι η μάχη ήταν δίκαιη και ότι έπρεπε να γίνει η επίθεση γιατί οι κάτοικοι της Κωνσταντινούπολης

ήταν παλιά ποιοί στον νόμο της Ρώμης και τώρα δεν υπάκουαν σ' αυτόν...η επίθεση δεν ήταν καθόλου αμαρτία, αλλά μια μεγάλη αγαθοεργία. Είπαν, λοιπόν, σε όλους ότι ο Αγώνας ήταν δίκαιος γιατί οι Έλληνες ήταν προδότες και δολοφόνοι και είχαν παρανομήσει...στο όνομα του Θεού και του Πάπα θα έκαναν την επίθεση ενάντια στους Έλληνες, γιατί οι Έλληνες ήταν εχθροί του Κυρίου». «Όταν οι Δυτικοί εισέβαλλαν στην Πόλη υπήρξε τέτοιος τρόμος, ενώ οι σφαγές και οι βιασμοί δεν συγκρίνονταν ούτε με την στάση των Σαρακηνών όταν κατέκτησαν την Ιερουσαλήμ.[..]. Όλοι οι σταυροφόροι είχαν μείνει εκστασιασμένοι με την πολυτέλεια των μνημείων και τους θησαυρούς της. Γράφει για την Αγία Σοφία: ο χώρος που διαβαζόταν το ευαγγέλιο ήταν τόσο πλούσιος που κανείς δεν μπορεί να τον περιγράψει. «Οι σταυροφόροι προέβησαν σε αρπαγές εικόνων, ιερών λειψάνων, χύσιμο της Θείας Κοινωνίας στο έδαφος. Τα δοχεία της εκκλησίας είτε τα έσπαζαν και έπαιρναν τη διακόσμηση τους, είτε τα χρησιμοποιούσαν για να τρώνε και να πίνουν. Η Αγία Τράπεζα διαμελίστηκε και μοιράστηκε μαζί με άλλα πολύτιμα αντικείμενα». [...] Στη συνέχεια, άρχισε η λεηλασία της πόλης. Ποτέ στην Ευρώπη δεν είχε πραγματοποιηθεί μια τόσο συστηματική και ανελέητη λεηλασία. Ποτέ ο στρατός ενός χριστιανικού κράτους δεν είχε λεηλατήσει μια πόλη με τόσο βάρβαρο τρόπο, όσο εκείνος με τον οποίο λεηλάτησαν την πόλη εκείνοι οι στρατιώτες του Χριστού, που είχαν ορκιστεί να παραμείνουν αγνοί, είχαν υποσχεθεί ενώπιον του Θεού να μη χύσουν χριστιανικό αίμα.[...]. Η βυζαντινή αυτοκρατορία αποδυναμώθηκε περισσότερο, οι Άραβες και οι Τούρκοι βελτίωσαν τις τακτικές τους, έμαθαν καινούρια γι' αυτούς όπλα από τους σταυροφόρους, εφηύραν νέα δικά τους και κατάφεραν να τερματίσουν την κυριαρχία των σταυροφόρων στην Ανατολή. Ήδη, το ενδιαφέρον στη Δύση για τις σταυροφορίες είχε εξαντληθεί.....και η εποχή των σταυροφοριών τελείωσε και τυπικά»(Κόλια- Δερμιτζάκη, Ιστορικά της εφημ. Ελευθεροτυπία, 26/5/05, τευχ.287, σσ.20-25).

Να χαρακτηρίσετε τους σταυροφόρους με βάση τη συμπεριφορά που επέδειξαν κατά τη διάρκεια της κατάληψης της Κωνσταντινούπολης.

Να συνδέσετε τις ημερομηνίες της Στήλης Α' με τα γεγονότα της Στήλης Β.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
1.Απρίλιος του 1201	Α. Αποκατάσταση Ισαάκιου Άγγελου στο θρόνο
2.Ιανουάριος του 1203	Β. Υπογραφή σύμβασης σταυροφόρων με τη Βενετία για εξασφάλιση τροφοδοσίας
3.Ιούνιος του 1203	Γ. Κατάληψη Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους
4. 17 Ιουλίου του 1203	Δ. Διανομή της Ρωμανίας
5. Τέλη Μαρτίου του 1204	Ε. Οι σταυροφόροι φθάνουν μπροστά στα τείχη της Κωνσταντινούπολης